

رهنمود گزارش دهی از کوید ۱۹ برای خبرنگاران افغان

این کتاب رهنمود پیرامون
موضوعات بیماری کوید ۱۹
برای خبرنگاران تهیه شده
است.

این کتاب رهنمود در مورد گرد آوری ابزار، تکنیک
ها، منابع و استراتیژی برای خبرنگاران معلومات
ارائه می کند که در برگزیده موضوعات شیوع
بیماری کوید ۱۹ است. این موضوعات شامل
ابزار جهت شناسایی حقایق، سوء تفاهات و
انحراف اذهان می باشد.

حمل ۱۳۹۹ / مارچ ۲۰۲۰

با انفجار خبر مبنی بر شیوع کرونا (کوید ۱۹)، بر گزارش گران و تنظیم کننده گان خبر الزامی است تا خبر های موثق را به مخاطبین ارائه کنند؛ خبرهای جعلی را تفکیک کرده و خبرها را به ترتیب اهمیت، و به گونه دقیق، و قابل پذیرش به شنونده ها برسانند. خبر های ناقص و جعلی در مورد ویروس کرونا و گسترش آن، و همچنان تدابیر صحی بسیار زیاد شده است. مردم می خواهند خود را در برابر این ویروس محافظت کنند و هرگونه تدابیر را روی دست می گیرند که این تدابیر اکثرا توسط شایعه پراکنی و اخبار جعلی که تا اندازه ای در جامعه پذیرفته شده است، روی دست گرفته می شوند. منیث نمونه، در یک قضیه در کشور ایران بیشتر از ۴۰ نفر به خاطر جلوگیری از بیماری کرونا الکول زهری نوشیدند، چون به یک اطلاعات ناقص یا شایعه ای باور کرده بودند که گویا الکول از مصاب شدن به ویروس کرونا جلوگیری می کند. در حال حاضر آنچه روشن است، این که پوشش دهی خبرهای مربوط به بیماری کوید ۱۹ به چالش مبدل شده است؛ زیرا خبرنگاران با یک رخدادی جهانی (Pandemic) مواجه شده اند که بسیاری از ابعاد آن نامعلوم بوده و گاهی جهان به گونه غیر منطقی به این بحران واکنش نشان می هد.

دریافت اعتبار تهیه گزارش خبری

در همچون شرایطی که امروز حاکم است، یکی از چالش‌های قابل ملاحظه‌ی که شما به عنوان یک خبرنگار با آن مواجه می‌شوید، یافتن نظریات درست است. میلیون‌ها نظریه خبر ساز می‌تواند وجود داشته باشد؛ اما توجه به کدام نظریه خبر شما را متمایز از دیگران می‌سازد، پرسشی است که نیازمند دقت شماست؟ در اینجا بعضی رهنمایی‌ها برای شما تذکر داده شده است:

به سرچشمه خبر دست رسی پیدا کنید: همیشه در فضای مجازی موضوعات زیاد نشر می‌شوند، شما می‌توانید آنها را تعقیب منبع اولی آن را شناسایی و خبر موثق آنرا تهیه کنید.

به صحبت‌ها به دقت گوش فرا دهید: گاهی اخبار بسیار مهم، توسط مسؤولین، متخصصین صحتی، و حتی توسط مسؤولین اداری، به صورت غیرعمدی بیان می‌شوند.

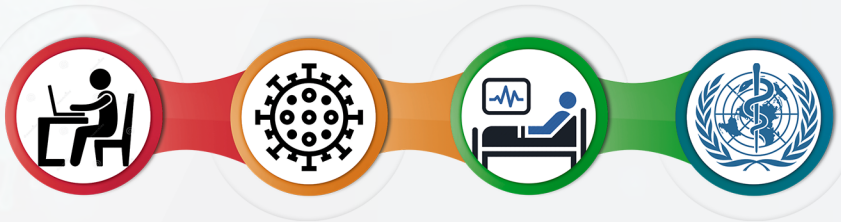
با منابع اولی تماس بگیرید: شفاخانه‌ها، داکتران، مراکز صحتی، اشخاصی که موفقانه مورد تداوی قرار گرفتند. این منابع می‌توانند معلومات موثق پیرامون اتفاقات فراهم سازند.

دریافت منبع خبر:

در پیرامون ما موضوعات زیادی مطرح می شوند؛ اما بر خبرنگاران و گزارشگران است تا خود را آگاه ساخته از گزارش دهی اخبار جعلی خود داری کنند؛ فضای مجازی از مهمترین منابع طرح همچو موضوعات است. معلومات معتبر و دقیق در وبسایت های معتبر که در زیر فهرست گردیده اند، وجود دارد. در هر نقطه از کشور که حضور دارید، کوشش کنید تا به منابع معتبر خبر دست پیدا کرده و از معلومات آن استفاده کنید.

مرکز ارائه معلومات در مورد کوید ۱۹ در
دانشگاه طبی جان هاپکنس

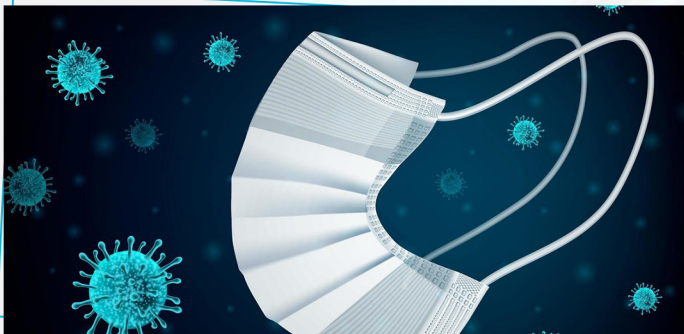
سازمان صحت جهان (WHO)

مراکز کنترل و وقایه امراض

مرکز کنترل و وقایه بیماری ها

(CDCP)

بر علاوهٔ اینها، جامعه خبرنگاران متخصص (<https://www.spj.org>) یک تعداد منابع دیگر را نیز فهرست نموده است، از جمله: بعضی آنها قرار زیر است:

شاخص امنیت صحت جهانی؛ ارزیابی توانمندی های صحتی در
۱۹۰ کشور

وزارت خدمات صحتی و بشری ایالات متحده آمریکا که یک بخش
معلوماتی را به بیماری کوید ۱۹ اختصاص داده است

وبسایت دولت ایالات متحده پیرامون خطرات مشخص، هنگام سفر
در آن کشور

برای دریافت ویدیو و سایر منابع دیداری، به وبسایت شرکت مارکیت
خبر سر بنزید (www.thenewsmarket.com)

دیتابیس (Mpassport.com) لینک ارتباط با داکتران در ۱۸۰ کشور می باشد
که این داکتران به زبان انگلیسی صحبت می کنند.

یک هشدار: تعداد زیاد گرافیک ها و نقشه ها وجود دارد و در فضای اینترنت دست به دست می شوند که دارای لوگوی یکی یا بیشتر از نهاد های ذکر شده می باشند. متوجه باشید که امکان جعلی بودن این اسناد نیز وجود دارد؛ امکان دارد تا با استفاده از لوگوی این نهاد ها، و به خاطر گمراه سازی و اعتبار دهی، اخبار جعلی را به خورد مردم بدهند. جستجوی دقیق در همچو موارد باید صورت گیرد.

دست یابی به حقایق :

یک خبر غیر رسمی، نادرست و گمراه کننده، پیرامون تدابیر مبارزه با ویروس کرونا می تواند به رسانه های اجتماعی درز نموده و حتا توسط سایر رسانه ها نیز به نشر برسد. بخشی از این خبر درمورد گسترش، طبیعت و ارقام مربوط به بیماری و میزان مرگ و میر ناشی از این ویروس می تواند باشد که اکثراً دروغ بوده و این اخبار به هدف ایجاد ترس طراحی و نشر می شوند. در اینجا تذکر می دهیم که شما من حیث یک خبرنگار چگونه باید عمل کنید:

تعداد داکتران و پژوهشگران متخصص ویروس کرونا اندک استند. توجه داشته باشید، با کسانی که پیرامون ویروس کرونا مصاحبه می کنید، دانش کافی در مورد ویروس کرونا و آگاهی کامل در مورد شرایط موجود داشته باشند.

اطمینان حاصل کنید که خبر، مشکوک نباشد. باید توجه داشته باشید که ویژه گی های ویروس کرونا تا هنوز به طور کامل شناسایی نشده است و لذا غیر قابل پیش بینی می باشد. شما باید خبر را از منابع مسؤول دریافت کرده باشید.

در مورد شایعه‌ها، نظریه‌های غیر اثبات شده و معلومات ناقص (معلومات نیمه)، احتیاط لازم را داشته باشید. در اینجا بعضی از نمونه‌ها را تذکر می‌دهیم تا شما با اخبار جعلی آشنایی حاصل نموده و آنرا در نظر بگیرید:

- بعضی از پست‌های مشهور در فضای مجازی دست به دست می‌شود که بستن بینی برای ۱۰ ثانیه یک روش بسیار موثر برای آزمایش بیماری کرونا است، و نوشیدن آب به صورت متواتر می‌تواند از مصاب شدن به بیماری کرونا جلوگیری کند. این ادعاها نادرست‌اند؛ سازمان صحت جهان می‌گوید که "تا کنون چنان شواهدی در دست نیست که این ادعا را تأیید کند."
- پست‌های متعدد در فضای مجازی در کشور فلپین وجود دارد که خاکستر برخاسته از آتشفشان می‌تواند از بیماری کرونا جلوگیری کند. این یک ادعای گمراه‌کننده است. سازمان صحت جهان می‌گوید که تا کنون چنین شواهدی وجود ندارد که خاکستر آتشفشانی می‌تواند ویروس کرونا را از بین ببرد.
- به وبسایت سازمان صحت جهان سرزده و در مورد شایعات بیشتر بدانید <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/myth-busters>

- ادعای نادرست وجود داشت که گویا اسپرین (ادویه اسپرین) دوی بیماری کرونا می‌باشد.
- یک جمعیت مردم در کشور هندوستان وجود دارد که تبلیغ می‌کنند گویا سرگین و ادراک گاو، بیماری کرونا را مداوا می‌کند. این موضوع کاملاً دروغ است.
- بعضی از عکس‌های گمراه‌کننده در فضای مجازی نشر شده است که گویا پرندگان، به بیماری کرونا مصاب شده‌اند. این ادعا نادرست است، مسؤولین دولت سریلانکا گفته‌اند که ویروس کرونا در پرندگان به مشاهده نرسیده است.
- بعضی از پست‌های فراگیر در فضای مجازی به نشر می‌رسد که گویا سیماب دوی بیماری کرونا است. این موضوع نادرست است؛ مسؤولین صحت ایالات متحده می‌گویند که استفاده از سیماب برای تداوی هرگونه بیماری نادرست است.

- حرارت عادی بدن در حدود ۳۶.۵ الی ۳۷ درجه سانتیگراد است، چه شما شاور آب داغ بگیرید یا نگیرید."
- خبرهایی وجود دارد که گرمای شدید یا سرمای شدید ویروس را از بین برده و از مصاب شدن جلوگیری می‌کند. سازمان صحت جهان در وبسایت خود این ادعا را نیز رد نموده است و بیان می‌دارد: "از شواهد چنان بر می‌آید که ویروس کرونا در تمام ساحات، به شمول مناطق گرم و مرطوب، انتشار داشته است." گزارش‌های تأیید نشده وجود دارد که پشه، ناقل ویروس کرونا است. این گزارش نیز توسط سازمان صحت جهان رد شده است. این سازمان نگاشته است: "تا کنون نه معلومات و نه شواهد مبنی بر این که آیا پشه، ناقل ویروس کرونا است یا خیر، در دسترس نیست. این ویروس عامل بیماری سیستم تنفسی است و اساساً توسط قطرات کوچک آب به محیط پخش می‌شود که این قطرات کوچک در هنگام سرفه، عطسه، آب دهن و یا ریزش بینی بیمار مصاب به کرونا به محیط پخش می‌شود.

- همه‌همه است که تنباکو ویروس کرونا را دفع می‌کند که حقیقت ندارد. مؤسسه تحلیل طبی آسیا ثابت ساخته که این همه‌همه نادرست و گمراه‌کننده است. در این مورد بیشتر بخوانید <https://www.ha-asia.com/no-findings-show-tobacco-can-cure-coronavirus/>.
- در کشور چین شایعه است که سبزی سیر دوی بیماری کرونا است. سازمان صحت جهان این موضوع را مردود شمرده است؛ اما سیر دارای بعضی از مواد ضد باکتریایی است و به صورت عموم به سلامتی مفید تلقی می‌شود؛ ولی از کوید ۱۹ جلوگیری کرده نمی‌تواند.
- گزارش‌های تأیید نشده وجود دارد که شاور آب داغ می‌تواند از ویروس کرونا جلوگیری کند. سازمان صحت جهان این موضوع را رد نموده و تأکید می‌کند که "شاور آب داغ از ویروس کرونا جلوگیری نخواهد کرد."

دریافت اعتبار گزارش

شبکه خبرنگاران بین المللی (IJNet)، یک فهرست راهنمایی را برای ژورنالیستانی که اخبار مربوط به کوید ۱۹ را پوشش می دهند، تهیه کرده است. بعضی از مفردات آن در زیر تذکر داده شده است:

به خاطر داشته باشید که تمام ارقام، مؤثق نیستند: در یک رخداد در حال گسترش، مثل کوید ۱۹، ارقام می تواند نامؤثق و گمراه کننده باشد. زمانی که در مورد ارقام اطمینان ندارید، باید به خواننده یا شنونده ها یاد دهانی کنید که این ارقام مؤثق نیستند. از این که ارقام هر لحظه تغییر می کند، باید خبر نیز طبق آن عیار گردد. لذا زمان و تاریخ اخذ ارقام را به صورت واضح تذکر دهید.

دقت کامل در تهیه عنوان خبر داشته باشید: عنوان خبر باید مؤثق باشد نه آنکه فقط برای جلب توجه تهیه گردد، و یا گمراه کننده باشد. به خاطر باید داشت که منحنی یک خبرنگار باید آنچه را که دقیق نباشد گزارش ندهید.

نخست وضعیت حاکم در جامعه را درک کرده و گزارش را طبق وضعیت حاکم تهیه کنید: پیش از نوشتن گزارش و یا عکس برداری، مجوز آنرا گرفته باشید. از کسانی که در محل وجود دارند باید کسب اجازه صورت گیرد. گزارش خود را دوباره خوانی کرده و سپس ارائه کنید.

حدود خود را مشخص کنید: گزارش شما زمانی عالی خواهد شد که شما وقت کافی برای تهیه آن اختصاص دهید. از انبار سازی خبر های زیاد در یک گزارش خود داری کنید. شما می توانید به موضوعات تازه، پرداخته و موضوعات کهنه تر را از نظر بپندازید. زیاد عجله نکنید و تلاش نکنید تا گزارشات متعدد تهیه کنید. بعضی وقت ها بهتر است تا برای خوبی خود تان به بعضی موارد نه بگوئید.

از خبرهایی که مهیج نیستند چشم پوشی نکنید: تمام گزارشاتی که می نویسید الزاما مهیج نخواهند بود. متوجه خبر هایی باشید که مهیج نیستند؛ اما بسیار مهم اند. بگونه مثال، شما می توانید یک گزارش خوب در مورد شستشوی دست ها تهیه کنید و اینکه مردم چگونه این کار را به خوبی انجام دهند. در همچو حالات، همانند وضعیت موجود، ایجاب می کند تا از اخبار کوچک و ظاهراً غیر قابل ملاحظه چشم پوشی نکنید.

دریافت اعتبار دقیق عکس و فیلم

در زمان پوشش یک موضوع جهانگیر مثل کوید ۱۹، شما با عکس ها و ویدیو هایی مواجه می شوید که ظاهراً مؤثق و دقیق معلوم می شوند. خوب بررسی کنید. برای بررسی اینگونه موارد، ابزار و تکنیک هایی وجود دارند. در اینجا بعضی از آنها را تذکر می دهیم:

تصدیق عکس ها

تصدیق عکس ها توسط

از Google Images Search برای تصدیق عکس ها استفاده کنید. شما از این طریق به منبع اساسی عکس دست پیدا می کنید. برای این کار Google Chrome را داشته باشید و در آن Extension مخصوص را بنام Search by image که توسط گوگل طراحی شده است نصب کنید.

از RevEye (Reverse Image Search) که این نیز توسط گوگل طراحی شده است و یک Extension می باشد نیز به همین شیوه استفاده کنید. این Extension را در گوگل کروم نصب کنید. با این نرم افزار شما می توانید عکس ها را فقط با یک کلیک جستجو کرده و صحت آنها پیدا کنید.

از TinEye که یک Extension است به شیوه بالا استفاده کنید. این نرم افزار جستجوی معکوس را تکرار می کند. این نرم افزار از وبسایت tiney.com قابل دریافت است.

نرم افزار BING که در وبسایت bing.com وجود دارد و برای جستجوی عکس استفاده می شود.

Yandex (Reverse Image Search): با استفاده از Yandex شما می توانید بدانید که یک عکس در کجا ها و با کدام مفاهیم مورد استفاده قرار گرفته است.

تصدیق ویدیوها

ابزار Fake Video News Debunker by InVID: این ابزار (InVID) یک اکستنشن گوگل کروم است. توسط این ابزار می توانید یک ویدیو را به بخش های کلیدی تقسیم کرده که هرکدام می تواند توسط Reverse Image Search چک شود تا مفهوم اصلی ویدیوی متذکره معلوم شود.

Watch Frame by Frame: با استفاده از این ابزار هر بخش ویدیو را یکی پی دیگر تماشا کنید. با استفاده از این نرم افزار شما می توانید بفهمید که ویدیو دست کاری نشده است. این نرم افزار از وبسایت (<http://www.watchframebyframe.com/>) قابل دریافت است.

YouTube Data Viewer: ابزاری است که چهار thumbnail را از یک ویدیو تهیه می کند. این نرم افزار برای شما نشان می دهد که ویدیو چه وقت آپلود یا بارگزاری شده است. این نرم افزار تنها برای ویدیو های یوتیوب استفاده شده می تواند.

EXIF/METADATA Jeffrey Friedl's
Image Metadata Viewer

یک ریکارد است که توسط کمره دیجیتال ایجاد می شود. زمانی که این نرم افزار در کمره روشن گردد، می تواند این موارد مرتبط به یک عکس دیجیتال را توسط آن چک کرد: مودل، لنز، روزنه (aperture)، سرعت پرده دریچه (shutter)، ارقام، زمان، و حتی GPS. این نرم افزار از اینجا قابل دریافت است (<http://exif.regex.info/exif.cgi>).

دریافت اعتبار نقشه ها

اگرچه نقشه ها وسایل دیداری وقایع به شمار می روند؛ امامکن است مورد سوء برداشت قرار گیرند؛ چون مفاهیم آن ممکن است متفاوت باشند و یا نکات برجسته نقشه به درستی بیان نشده باشند. بگونه مثال، یک نقشه ترافیک هوایی و مسیر پرواز های باشنده گان ولایت وهان کشور چین به اکثر کشور های جهان به درستی بیان نشده بود. این نقشه نه تنها که به شکل گسترده در رسانه های اجتماعی پخش شد؛ بلکه حتی توسط بعضی از روزنامه های بین المللی بازتاب یافت. نهاد First Draft یک چک لیست را برای خبرنگاران تهیه کرده است تا آنها بتوانند با استفاده از آن یک نقشه را که برای نخستین بار می بینند، رمز گشایی کنند. خبرنگاران سواتلای را باید هنگام خوانش نقشه و معلومات پیرامون آن داشته باشند تا سطح اعتبار و دقت آنرا مشخص کنند.

کی این نقشه را تهیه کرده است و چرا؟ آیا نقشه را در فضای اینترنتی جستجو کرده اید؟

آیا عنوان، توضیحات، شرح علائم، منبع، و سایر برجسب های نقشه را خوانده اید؟

اگر نقشه حاوی ارقام است، ببینید که کدام ارقام را ارائه کرده است؟ این ارقام از کجا تهیه شده و آیا با اعتبار است؟

اندازه کشور ها، شهر ها و سایر نکات روی نقشه را بررسی کنید. آیا اندازه آنها متفاوت استند یا تحریف شده اند؟

نقشه چگونه طراحی شده است؟ آیا از سمبول ها و ساحه در آن استفاده شده است؟ آیا طراحی نقشه بیانگر خبر مرتبط به آن است یا خیر؟

برای معلومات بیشتر به این لینک سر برزید:

انتخاب شیوهٔ گفتاری

ارقامی را استفاده کنید که بیانگر وضعیت واقعی باشند: گفتن اینکه نصف باشنده گان ساختمان مصاب گردیدند کمتر مورد قبول است و بهتر است تا گفته شود مثلاً ۳۱۲ تن از مجموع ۱۰۰۰ نفر از باشندگان ساختمان مصاب گردیده اند.

هرگز به نگرانی که قبلاً وجود دارد، نیفزایید: از استفادهٔ کلماتی که سبب ایجاد نگرانی می شود، خود داری کنید. به خاطر داشته باشید که شما به مردمی خبر رسانی می کنید که آنها قبلاً دچار واهمه اند. از افزودن به این واهمه باید خود داری گردد. از صفت در جملات، کمتر استفاده کنید، به جای آن جزئیات بیشتر ارائه دهید.

انتخاب کلمات مناسب:

از استفاده کلماتی نظیر "مرگبار" "ترسناک" "کشنده" و همانند اینها خود داری کنید. هنگامی که بیماری جهانگیر شده است، منطقاً ایجاب می کند تا از استفادهٔ همچو کلمات خود داری شود.

موارد حفظ الصحة وی گزارش خبری خود را بررسی کنید: گزارش خود را چک کرده و از پارتی بازی، گروه گرایی، قیاس های غیر عمدی و جانب داری غیر ضروری بپرهیزد. ببینید که نظریات، ادعا های غیر اثبات شده و غیر علمی را در گزارش خود انعکاس ندهید.

در مورد افراد مصاب حساس باشید: چنانچه سازمان صحتی جهان تاکید کرده است، به مصاب شده گان نباید از کلماتی مانند: "مصابان کوید ۱۹" یا "فربانیان" یا "خانواده های کوید ۱۹ (کرونائی)" استفاده گردد. آنها "کسانی اند که بخاطر کوید ۱۹ مورد تداوی قرار گرفته اند" یا "کسانی که بهبود می یابند." در مورد ارائهٔ ارقام احصائیه وی دقت کنید.

مواظب خود باشید. هیچ گزارش خبری ارزش جان شما را ندارد. مسؤولیت شما به حیث یک خبرنگار آن است تا خبرهای نو و مؤثق را به خواننده گان، شنونده گان و بیننده گان ارائه کنید؛ مگر مصونیت شخصی تان بالا تر از اینها است. مصاحبه با مردم و بازدید از ساحات را طوری تنظیم کنید که شما را به مخاطره نیندازد.

